

Berenschot

Onderzoek Bestuurlijk Regionale Ecosystemen

Klankbordgroep raadsleden | 7 juli 2021

**rijksuniversiteit
 groningen**

campus fryslân

Agenda

1

Proces

- Waar staan we in het onderzoek?

2

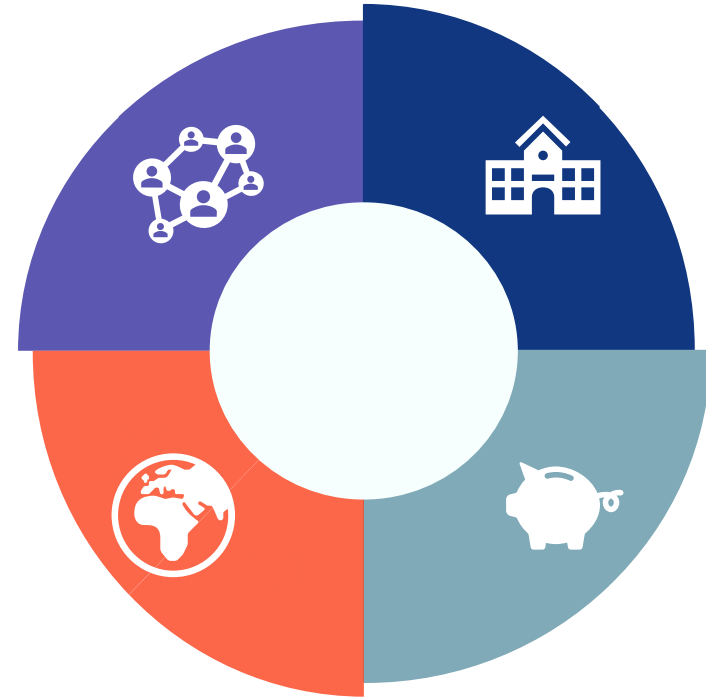
Een “foto” van Noordoost Brabant

- Waarom een foto?
- Bevindingen op hoofdlijnen: wat valt ons op?

3

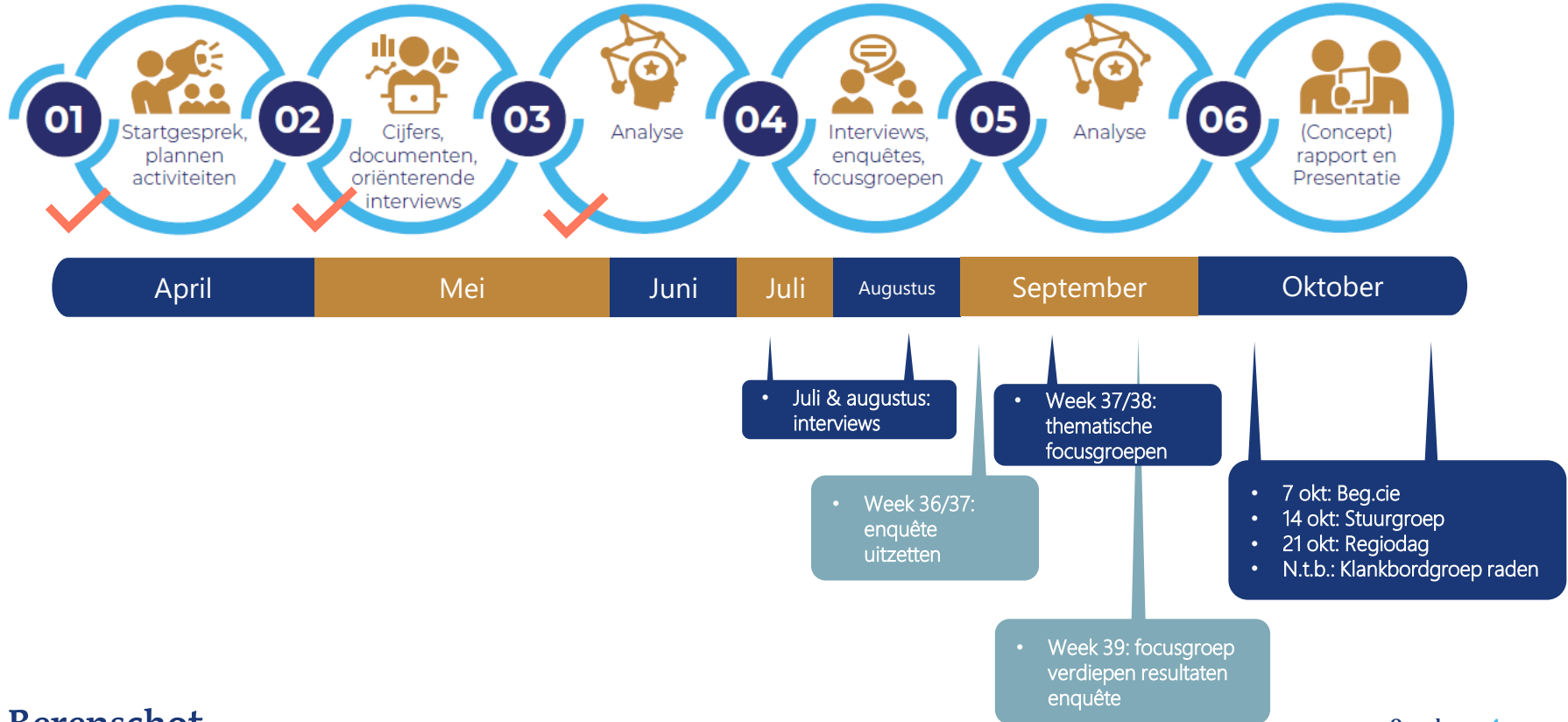
Vooruitblik

- Enquête & focusgroep KBG

Proces

Waar staan we in het onderzoek?

Een “foto” van Noordoost Brabant

Waarom een foto van BRE Noordooost Brabant?

Geeft inzicht in hoe de regio feitelijk in elkaar steekt, wat ambities zijn en hoe het gaat

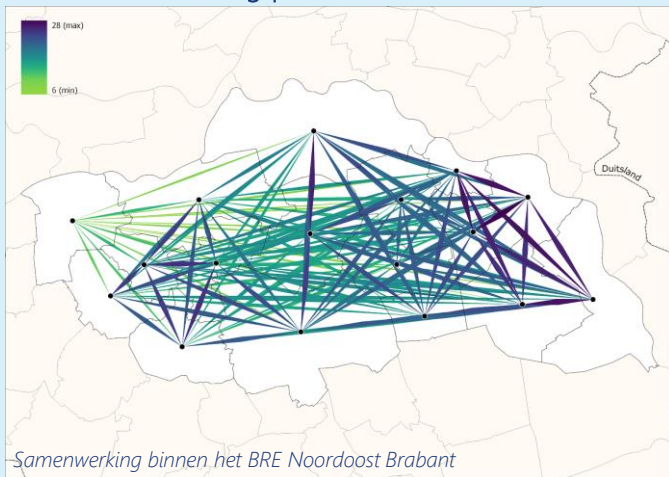
Geeft richting aan de interviews en focusgroepen

Maakt straks een eerlijke vergelijking met andere regio's mogelijk

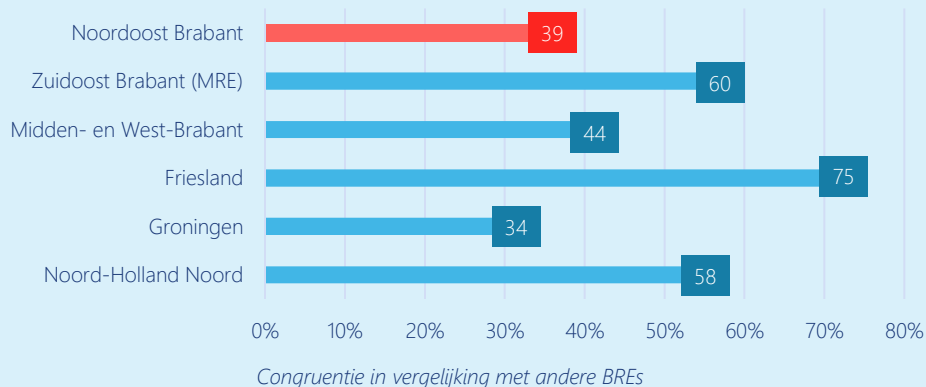
Rode draden: wat valt ons op?

Over het BRE van Noordoost Brabant

- Binnen het BRE Noordoost Brabant werken **Heusden en Uden het minst intensief** samen (in 6 samenwerkingsverbanden) en **Cuijk en Mill en Sint Hubert het meest intensief** (in 28 samenwerkingsverbanden).
- De gemeenten aan de **oostkant** van het BRE werken zeer intensief samen. Deze vijf gemeenten vormen vanaf 1 januari 2022 de nieuwe gemeente Land van Cuijk.
- Heusden** ligt op de grens van het BRE en heeft dan ook **veel externe samenwerkingspartners**.

- De congruentiescore van het BRE Noordoost Brabant is 39%. Hoe hoger deze score, hoe congruenter de regio.
- De samenwerking in Noordoost Brabant richt zich het vaakst op de domeinen **ruimte, sociaal domein en veiligheid & volksgezondheid**.
- Gemeenten werken vooral samen op basis van een **gemeenschappelijke regeling** of in **informele verbanden** (bijv. op basis van een convenant).

Rode draden: wat valt ons op? (II)

Over de gebiedskenmerken

- We zien binnen Noordoost Brabant een aantal **gespiegelde opgaven** tussen gemeenten:
 - In dichtbevolkte gemeenten is er sprake van (grote) bevolkingsgroei; in minder dichtbevolkte gemeenten van krimp;
 - In dichtbevolkte gemeenten is de afstand tot culturele voorzieningen kleiner dan in minder dichtbevolkte gemeenten;
 - In gemeenten in het oosten van het gebied lijkt de maatschappelijke betrokkenheid groter te zijn dan in gemeenten in het westen van het gebied.
- Opvallend is dat de **adressendichtheid** van Noordoost Brabant lager is dan het Nederlands gemiddelde, maar het aandeel **bebouwd terrein** juist groter. Dit wordt mogelijk verklaard door het relatief grote oppervlakte bedrijventerreinen.
- Noordoost Brabant heeft relatief **veel agrarische grond**. Dit brengt specifieke opgaven met zich mee voor de transitie van het landelijk gebied (waaronder het versterken van de economische structuur, het vergroten van de ruimtelijke en ecologische kwaliteit en het verbinden van stedelijk gebied en platteland).
- Noordoost Brabant heeft relatief **veel koopwoningen** die gemiddeld duurder zijn (m.u.v. Oss, Grave en Cuijk), en **minder sociale huurwoningen** dan landelijk gemiddeld. Dit geeft de regio een goede uitgangspositie als het gaat om brede welvaart: het duidt op relatief weinig sociale problematiek en een aantrekkelijk woonklimaat voor hoger opgeleiden.
- Qua **stemgedrag** zijn de inwoners van Noordoost Brabant tamelijk eensgezind. Bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 werd de VVD in alle gemeenten de grootste partij – net als overigens in heel Noord-Brabant en grote delen van Nederland. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 waren lokale partijen populair. Dit duidt erop dat veel inwoners gericht zijn op de eigen, lokale leefwereld en ‘eigenheid’ van grote waarde vinden. In het oosten van de regio – met veel agrarisch gebied – werd het CDA de grootste.

Rode draden: wat valt ons op? (III)

Over het economisch ecosysteem

- Het economisch ecosysteem centreert zich in **het westelijke deel van de regio**: hier zijn de meeste bedrijven gevestigd.
- Relatief grote sectoren in Noordoost Brabant zijn **nijverheid & energie** en **landbouw, bosbouw & visserij**. Deze laatste hangt logisch samen met het relatief grote aandeel agrarische grond in de regio.
- Systeemelementen:
 - Het **aandeel hoogopgeleiden** is in het **westen** en in het **oostelijke puntje** van de regio relatief hoog. In de regio is zowel een HBO (Avans) als twee universitaire dependances (van de TU Eindhoven en de Universiteit Tilburg) gevestigd.
 - Qua nieuwe kennis scoort Noordoost Brabant gelijk aan het landelijk gemiddelde.
 - Het aandeel zakelijke dienstverlening in Noordoost Brabant is nagenoeg gelijk aan het provinciaal gemiddelde en iets lager dan het landelijk gemiddelde.
- Randvoorwaarden voor een florerend ondernemend ecosysteem:
 - Er is sprake van **stabiele formele instituties** in Noordoost Brabant; het aantal opgestapte wethouders in de periode 2015-2019 beslaat nog geen procent van het landelijk totaal en ook het aantal integriteitsschendingen is een beperkt percentage (16%) van het provinciaal en een zeer klein percentage (3%) van het landelijk totaal.
 - **Gemiddeld genomen is de regio goed ontsloten** via weg en spoor, al verschilt de gemiddelde afstand tot een treinstation sterk per gemeente binnen het BRE.
 - Het valt op dat **inwoners van de verstedelijkte gemeenten een relatief grote woon-werkafstand** hebben; dit duidt erop dat zij veelal in een andere gemeente werken. In de minder verstedelijkte gemeenten is de woon-werkafstand juist relatief laag.

Rode draden: wat valt ons op? (IV)

Over het maatschappelijk ecosysteem

- Inwoners van Noordoost-Brabant verplaatsen zich verreweg het meest **binnen de eigen gemeente**.
- Ongeveer de helft van de intergemeentelijke verplaatsingen vallen binnen de regio; de andere helft is naar bestemmingen buiten de regio.
- Binnen de regio vormt 's-Hertogenbosch een duidelijke hub.
- De grootste stromen buiten de regio gaan richting **Eindhoven, Nijmegen, Tilburg en Utrecht**.
- We zien een duidelijke **tweedeling in de regio**: de westelijke helft is gericht op 's-Hertogenbosch en Oss; de oostelijke helft op Boxmeer en Nijmegen.

Over de online verbindingen tussen de ecosystemen

- De hyperlink analyse laat **vier duidelijke subregio's** zien: (1) Cuijk, Grave & Mill en Sint Hubert, (2) Sint Anthonis & Boxmeer, (3) Boxtel & Sint Michielsgestel en (4) Oss & Bernheze. De overige gemeenten liggen meer centraal in het netwerk.
- De clusters in het hyperlink netwerk komen overeen met de fysieke locaties van de gemeenten. Dit wijst op de **sterke regionaliteit** van het online netwerk.
- Regionale overheden en samenwerkingsverbanden vormen het centrum van het hyperlink-netwerk. De RNOB heeft geen centrale rol in het hyperlink netwerk; er wordt weinig naar verwezen.
- Er is op Twitter weinig interactie tussen lokale overheden en het bedrijfsleven (bij de hyperlink analyse is dit juist wel te zien).

Interne en externe mobiliteitsstromen als percentage van alle mobiliteit van, naar of binnen de regio Noord-Brabant

Rode draden: wat valt ons op? (V)

Over publieke waarde

- Noordoost Brabant **scoort op veel thema's relatief goed** (bij de best presterende 10 regio's (uit 40)). Bovendien blijven deze scores vrij **stabiel** door de jaren heen. De regio heeft zich licht ontwikkeld op de brede welvaartsindex (RaboResearch en Universiteit Utrecht) en ook op de brede welvaartthema's van het CBS zien we over het algemeen een (lichte) stijging.
- De scores op **(materiële) welvaart** en **arbeid** zijn relatief hoog. Dit hangt samen met de gebiedskenmerken, in het bijzonder als het gaat om het aandeel koopwoningen en huizenprijzen: Noordoost Brabant is een prettige regio om te wonen voor koopkrachtige inwoners.
- Inwoners van Noordoost Brabant zijn **minder tevreden** dan veel andere regio's **met hun leven**, en **bijzonder ontevreden met hun vrije tijd** (een na laagste ranking).
- De **scores op milieu zijn relatief laag**, wat niet wordt veroorzaakt door het relatief grote aandeel agrarisch gebied in de regio (stikstofuitstoot is niet meegenomen als indicator).
- **Centrale ambities** in het BRE (die door meerdere samenwerkingsverbanden worden nagestreefd) zijn:
 - Een **concurrerende regio** (Agrifood Capital, Brabantstad, Regiodeal, RNOB)
 - Een **vitale, veilige en gezonde leefomgeving** (NOVI de Peel, Omgevingsdienst, Regiodeal, RNOB, Veiligheidsregio)
 - **Klimaatadaptatie en milieu (en gezondheidseffecten)** (RNOB, RES, NOVI de Peel)
- Combineren we deze ambities met de scores op brede welvaart, blijkt dat de samenwerking erop is gericht om **wat goed is te behouden en versterken** (economie en wonen) en een **inhaalslag te maken daar waar de regio achterloopt op anderen** (milieu).
- Het **vertrouwen in instituties is relatief hoog**. Dit komt overeen met de data over de kwaliteit van formele instituties (economisch ecosysteem). In fase 2 zullen we hier verder op inzoomen: draagt dit bij aan de kwaliteit van het BRE en daarmee het realiseren van publieke waarde?

Vooruitblik

Enquête & focusgroep

- In week 36 en week 37 (6 t/m 17 september – de twee weken na het reces) zetten wij een **enquête** uit onder **volksvertegenwoordigers**
- Twee thema's:
 - Draagvlak voor regionale samenwerking
 - Regionale identiteit
- We zetten dezelfde enquête uit in andere regio's: zo kunnen we straks een vergelijking maken
- In week 39 willen wij de **resultaten** van deze enquête **verdiepen** a.d.h.v. een focusgroep

Wie van jullie wil aan de focusgroep deelnemen?

Opgeven kan via s.clemens@berenschot.nl

We hopen op een grote respons!

Hoe zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk volksvertegenwoordigers de enquête invullen?

rijksuniversiteit
groningen

campus fryslân

Berenschot

www.berenschot.nl

 /berenschot